

ПОРАДИ БАТЬКАМ.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ, ІГРИ ТА ВПРАВИ ДЛЯ ЗАНЯТЬ ВДОМА

ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Дитину з порушенням слуху, яка має залишки слухової функції, або вчасно слухопротезована, доречно навчати словесного мовлення. Втім, вибір мови спілкування (словесної чи жестової) вирішується індивідуально.

В кожному окремому випадку (за бажанням батьків та з врахуванням потенційних можливостей дитини), словесне мовлення дитини формується під час спілкування з батьками й родиною, у процесі спільної діяльності (виконання побутових дій, режимних моментів) та ігор.

Говорити з малюком потрібно: у нормальному темпі (не поспішаючи, але й не повільно), голосом нормальної гучності, чітко вимовляючи слова, без зайвої артикуляції, з нормальною інтонацією, не відвертаючись від дитини. Стояти необхідно так, щоб світло падало вам на обличчя, не робити зайвих рухів, які відволікатимуть дитину.

Вправи та ігри для розвитку слухового сприймання:

- Є звук чи немає?
- Звідки лунає звук?
- Голосно чи тихо?
- Голос чи інший звук (розрізнення звучання мовлення та звуків навколишнього світу)?

Батьки можуть варіювати ці вправи, залежно від віку дитини, ускладнювати їх, змінювати правила гри та варіанти виконання. Такі вправи мають на меті сформувати в дитини навичку дослухатися, вміння розрізнити звуки і їх гучність, джерело їх походження і напрямок.

Кількість почутих звуків дитина може показувати жестами, піднявши руку, змахуючи хустинкою; гучність – присіданням чи підскоком, сплеском в долоні; напрям – вказівним жестом.

Для розрізнення мовленнєвих та інших звуків докільця дитина має спочатку орієнтуватися на обличчя батьків (слід дібрати оптимальну відстань для проведення таких вправ).

Батьки вимовляють слово – дитина обирає малюнок із зображенням.

Вправи з навчання глобального читання

Дітей з порушеннями слуху доречно раніше навчити читати. Спосіб читання через сприймання цілого слова називається глобальним читанням. Батьки мають виготовити спеціальні картки із зображенням предмета, знизу зробити підпис друкованими літерами. Ці таблички мають позначати всі предмети, які оточують дитину вдома (їх потрібно прикріпити на всі об'єкти: меблі, іграшки, частини приміщень квартири тощо). Спочатку дитина запам'ятовуватиме зображення; згодом співвідноситиме предмет і слово; потім почне розпізнавати літери.

Співвіднесення слова і зображення предмета

Дитині пропонують картки із написаними словами і окремо із зображеннями предметів. Вона має скласти співвідносні пари. Можна пропонувати дитині картки зі словами і попросити розвісити їх на відповідні предмети в квартирі.

Складання слів з літер

Дитині пропонують скласти слово з розрізної абетки, попередньо показавши зображення відповідного предмета. Як варіант – дитині демонструють картку з написаним словом, а потім пропонують зібрати його з розрізної абетки.

Добір малюнків до слова

Батьки пропонують дитині картку з написом слова. Дитина має добрати відповідні зображення. Як варіант – батьки вимовляють слово, а дитина добирає картки із зображенням. Добір слова до малюнків Батьки викладають ряд малюнків, а дитина має дібрати до них слова. Як варіант – дитина має вимовити ці слова.

Співвіднесення з дієсловами

Вивчивши достатню кількість іменників (назв предметів, об'єктів), дитина має засвоїти і навчитися правильно вживати з ними відповідні

дієслова. Вправи можна варіювати. Покласти зображення предмета і 2-3 варіанти дієслів (мають бути картки із зображенням дії). Наприклад: яблуко – миє, їсть, гуляє (відповідні зображення). Дитина має відібрати ті, що можуть бути відповідними.

Вправи для розвитку дихання, голосу та артикуляційного апарату

Хокей

З підручних матеріалів виготовляють «ворота» для двох команд гравців. «Шайба» – кулька з вати. Батьки і дитина розпочинають гру, намагаючись «забити» гол (дмухають на ватну кульку через коктейльну соломинку).

Хто довше

Змагання хто довше на одному видиху утримуватиме звучання звука (УУУУУУ, АААААА тощо). Згодом вправа ускладнюється вимовлянням складів (ляляляля, тататата, туктуктук тощо).

Тихо-гучно

Вправи мають на меті розвинути у дітей навичку регулювання гучністю голосу, контролю над його тембром, його висотою. Суть їх полягає в тому, що на перших етапах дитина має своїми руками контролювати вібрацію гортані (під час вимови голосних і дзвінких приголосних) у батьків і у себе; вказівним пальцем контролювати вібрацію крил носа (під час вимови голосних) у батьків і у себе; контролювати долонею вібрацію грудної клітки (під час вимови звуків, складів, слів, словосполучень, речень) у батьків і у себе. Ці вправи можна обігравати як виступи акторів, поєднувати їх з ритмічними рухами (рухи рук, присідання тощо).

Вправи з експресивності (інтонації, темп, ритм)

Такі вправи, заняття, ігри доцільно організовувати як музично-ритмічні. Дітям з порушеннями слуху складно розрізняти інтонації в мовленні оточуючих, а відтак – і самотійно наслідувати такі моделі. Теж стосується і наголосів у словах, логічних акцентів у реченнях. Саме тому їх потрібно навчати цього.

Швидко – повільно, гучно – тихо

Промовляння складів в різному темпі (швидко, помірно, повільно), різної гучності (голосно, помірно, тихо). Батьки демонструють дитині зразок (наприклад, коник цокає копитами: цок-цок-цок; песик гавкає: гав-гав-гав тощо). Дитина має змінювати гучність, темп, орієнтуючись на умовні знаки, які подає дорослий. Варіант завдання: дорослий задає простий ритм, а дитина відтворює цей ритм, вимовляючи склади. Варіант завдання: дорослий з інтонацією (запитання, прохання, радості тощо) промовляє коротке речення, а дитина повторює інтонацію, але використовуючи лише один склад (ляляЛЯляЛЯ).

Для розвитку у дітей з порушеннями слуху сприймання, мислення, уваги, пам'яті, формування навичок навчальної діяльності, корисними будуть ігри та вправи, які рекомендовані для дітей із труднощами у навчанні. Втім, варто зауважити, що формування і розвиток специфічних вмінь і навичок у дітей з порушеннями слуху потребує організації системних занять з фахівцями (наприклад, правильна постановка звуковимови). Спеціаліст може розробити індивідуальний в кожному випадку комплекс вправ, окремі з яких батьки практикуватимуть з дітьми вдома.